

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZ. KÖNYVTÁRA AZ 1902. ÉVBEN.

Az elmúlt esztendő nagy jelentőségű a Széchényi orsz. könyvtár életében. Ebben az évben volt a századik évfordulója annak, hogy gr. Széchényi Ferencz nemzetét nagy ajándékkal lepte meg, és könyvtárának felajánlásával megvetette a Magyar Nemzeti Múzeum alapját. Ennek a nagyjelentőségű kulturális eseménynek emlékeztét a M. Nemz. Múzeum fényes ünnep keretében ülte meg, melynek programjából az alapvető osztály, a könyvtár is kivette a maga részét. A jubiláris ünnep alkalmából kiadott emlékkönyvben a Széchényi orsz. könyvtárat nyolcz közleményben a könyvtár tisztviselői ismertették; a 74 oldalra terjedő füzet, különnyomatként, könyvárusi forgalomba is került. Folyóiratának, a Magyar Könyvszemlének kettős füzetét e nevezetes évforduló emlékére szentelte és e kettős füzet kilencz nagyobb és számos apróbb közleménye csakis a könyvtár történetének és anyagának ismertetését czélozza. Régen érzett hiányt pótol ez emlékfüzetben megkezdett cikk-sorozat, mely *Kollányi Ferencz* igazgató-úr kutatásai és feldolgozása alapján a Széchényi orsz. könyvtár történetének részletes felderítésével foglalkozik. A könyvtár saját anyagának kiválóbb darabjaiból állandó történeti és irodalomtörténeti kiállítást rendezett, melynek megnyitása a jubiláris ünnep programjának egyik pontja volt. A 456 darabból álló kiállítási anyag, valamint annak 139 lapra terjedő leíró-lajstroma, változatoságával és a darabok belső becsével fogalmat ad annak a nemzeti kincsnek mérhetetlen értékéről, melyet a könyvtárnak száz esztendő alatt összegyűjtenie sikerült.

A jubiláris esztendő folyamán a könyvtár személyzetében nagyobb változások történtek. Az 1901. évben megkezdett múzeumi fizetés-rendezés folyománya gyanánt *Kollányi Ferencz* és dr. *Schön-*

herr Gyula múzeumi örök igazgató-örökké, dr. *Sebestyén Gyula*, dr. *Áldásy Antal* és dr. *Esztegár László* I. oszt. segédörök múzeumi örökké, *Kováts László* és dr. *Hubert Emil* II. oszt. segédörök I. oszt. segédörökké nevezettek ki; *Kereszty István* ör és *Varjú Elemér* II. oszt. segédör pedig magasabb fizetési fokozatra léptek elő. Változás történt a könyvtár folyóiratának a *Magyar Könyvszemlé*-nek szerkesztőségében is, amennyiben dr. *Schönherr Gyula* attól egyéb elfoglaltatása miatt megváltván, s e téren tanúsított buzgó és eredményes munkásságáért a Nagymélt. Miniszter úr magas elismerésében részesülvén, a folyóirat szerkesztését a Nagymélt. Miniszterium megbízásából *Kollányi Ferencz* igazgató-ör vette át, a segédszerkesztői teendőkkel pedig dr. *Esztegár László* bízott meg. A lefolyt évben a M. Könyvszemle, az eddigi irányt tovább fejlesztve, már az új szerkesztőség gondozásában látott napvilágot, változatos s a Múzeum ünnepéhez mért 37 nyomt. ívnyi tartalom mellett, miként eddig is, közölte az 1901. évi hírlapirodalom bibliográfiáját.

A könyvtár tisztviselői közül a Nemzeti Múzeum megfelelő rovatából nyert támogatással a következők tettek tanulmányutakat: *Kereszty István* múzeumi ör Prágában, Lipcsében, Drezdában, Berlinben és Hamburgban a hírlapgyűjtemények kezelését tanulmányozta; *Melich János* I. oszt. segédör a dalmát szigeteken lévő régi benzés kolostorok könyvtáraiban végzett codex-tanulmányokat és *Varjú Elemér* segédör, ki a kassai dominikánusok régi könyvtárát kutatta át. Dr. *Esztegár László* múzeumi ör bécsi levéltárak irodalomtörténeti anyagának tanulmányozására nyert megbízatást; ennek azonban beteges állapota miatt az év folyamán nem tehetett eleget. Ezeken kívül külföldön történt árverések, családi levéltárak átvétele stb. több ízben tettek hivatalos kiküldetéseket szükségessé.

Az év folyamán a Nemzeti Múzeum által rendezett ismeretterjesztő előadások között kettő a Széchényi orsz. könyvtár anyagából vette tárgyát. Dr. *Esztegár László* ör ugyanis a kéziratár irodalomtörténeti ereklyéit, dr. *Schönherr Gyula* igazgató-ör pedig a levéltár Anjou-kori történeti emlékeit ismertette. Ezenkívül dr. *Sebestyén Gyula* ör a »rovásról és a rovásírásról« tartott actualis érdekléssel bíró előadást.

A Múzeumok és Könyvtárak orsz. főfelügyelősége által ren-

dezett III-ik könyvtárnoki tanfolyamon, mely ismét a Széchényi orsz. könyvtár helyiségeiben ment végbe, a könyvtár tisztviselői közül hárman tartottak gyakorlatokkal egybekötött előadásokat; és pedig *Fejérpataky László* egyetemi tanár, osztályigazgató 12 órában a palaeographiából és a kéziratok kezeléséről, dr. *Esztégár László* ör 10 órában a bibliographiából és *Varjú Elemér* segédör 12 órában a könyvismeretnából. A tanfolyam, melyben 15-en vettek részt, a budapesti és esztergomi könyvtárak és egyéb gyűjtemények megtekintésével volt egybekötve.

A mi a Széchényi orsz. könyvtár hivatalos ügymenetét és összes osztályainak forgalmát illeti: a könyvtárhoz érkezett és elintézett hivatalos ügyiratok száma 955 (1901-ben 717) volt. Az olvasóterem látogatására egy év alatt 3261 igazoló jegy adatott ki (1901-ben 2775).

Az osztály növekedéséről és forgalmáról szóló, alább részletezett adatok végső eredménye az, hogy a Széchényi orsz. könyvtár négy osztályában az évi gyarapodás darabszáma 133.515 (1901-ben 126.979) és hogy ez osztályokban összesen 27.473 (1901-ben 23.214) olvasó és kutató fordult meg, kik a könyvtár állományából 96.698 (1901-ben 77.706) darabot használtak.

Tekintélyes volt a múzeumi jubiláris ünnep kapcsán (november 27-én) megnyílt történeti és irodalomtörténeti kiállítás látogatottsága. Mint érdekes adat kiemelendő, hogy a didaktikai czélokot is nagymértékben szolgáló kiállítást, a rendes látogatási időn kívül, a megnyitás napjától az év végéig 7 iskola és egyesület tekintette meg 7 tanár vezetése alatt, összesen 383 növendékkel, kiknek a könyvtári tisztviselők szolgáltak magyarázatokkal.

Az év folyamán a könyvtár helyiségeiben nevezetes átalakítások és bútorozási műveletek történtek. Öt nagy terem új padlóval láttatott el és ezzel a könyvtári összes helyiségek új padlózása befejezést nyert. A könyvtári u. n. nagy teremben karzat épült, mely körülbelül 250 folyóméternyi könyvanyag elhelyezésére nyújt módot. A hírlapkönyvtár részére egy megfelelő raktári helyiség rendeztetett be. Mindez átalakítások azonban csak ideig-óráig segítenek az egyre fenyegetőbb módon mutatkozó helyszűkén, melynek gyökeres megoldása hosszú időre el nem halasztható.

* * *

I. A *nyomtatványi osztály* gyarapodása: *köteles példányokban* 9206 (1901-ben 10.261), *áthelyezés* útján a Múzeum és a könyvtár egyéb osztályaiából 53 (1901-ben 1), *ajándék* útján 1292 (1901-ben 1027), *vétel* útján 577 (1901-ben 1506); összesen 11.128 drb (1901-ben 11.795).

E rendszeresen elkönyvelt évi gyarapodáshoz járul még 22.064 drb (1901-ben 26.759 drb.) apró nyomtatvány, melyeknek anyaga természetük szerint, a következő tíz csoportra osztva és érkezésük ideje szerint évnegyedes csomagokban megőrizve, ekkép oszlik meg:

Gyászjelentések	4853 drb.
Zárszámadások és üzleti jelentések ...	2259 »
Egyházi körlevelek	366 »
Periratok	72 »
Hivatalos iratok	632 »
Műsorok	1333 »
Alapszabályok	539 »
Szinlapok	6812 »
Falragaszok	3161 »
Vegyes apró nyomtatványok	2027 »

Összesen 22064 drb.

A nyomtatványi osztály összes gyarapodásának darabszáma tehát 33.192 (1901-ben 38.554).

Könyvek vásárlására 11.040-74 kor., 247-70 márka, 25 líra és 9 hollandi frt. fordított. (1901-ben ez az összeg a következő volt: 13.386-71 kor., 522-50 márka, 90 líra és 76 frank).

Ajándékokkal a következők gazdagították a könyvtár nyomtatványi osztályát:

Abafi Aigner Lajos, Ábrányiné Katona Klementin, Áldásy Antal, Állami számvevőszék, Apponyi Sándor gr., Aradi első takarékpénztár.

Balogh Loránd, Baranyai Béla, Bartha Miklós, Bécsi tud. Akadémia, Belügyminiszterium, Berendy Béla, Bigoni Guido (Genua), Bihari Jenő, Borsod-miskolczi közművelődési egyesület, Budapest sz.-főv. statisztikai hivatala, Budapest sz.-főv. tanácsa, Budapest sz.-fővárosi közmunkák tanácsa, Budapesti m. kir. államrendőrség főkapitánysági hivatala, Budapesti növendék-papság magyar egyházirodalmi iskolája, Budapesti Szemle szerkesztősége, Budapesti tud.-egyetem tanácsa, Budapesti tud.-egyetem bölcsészeti karának dékánja, Budapesti tud.-egyetem jogi karának dékánja, Buday Sándorné.

Chicagoi John Crerar Library, Chicagoi Tred Columbian Museum, Chicago University of Chicago Press, Csatáry Lajos, Csics Ödön, Czóbel István.

Delhaes István bagyatéka, Délmagyarországi történelmi és Múzeum-egylet, Desseő Béla, Dobróczky Lajos, Dunamelléki ev. ref. egyház kerület, Dunamelléki ev. ref. püspök.

Egri érseki iroda, ifj. Entz Géza, Eperjesi Széchényi-kör.

Fejér József, Fejérpataky László, Fehérvármegye alispáni hivatala, Földművelési Ministerium, Földtani intézet, Fraknoi Vilmos, Francia közoktatásügyi Ministerium.

Garcia Gennaro (Mexico), Gebhardt O. L. (Leipzig), Glattfelder Gyula, Gohl Ödön, Gyalui Farkas.

Haller Gusztáv (Páris), Hennig Alajos, Hermann Ottó, Horváth Géza, Horváth Sándor.

Illéssy János, Inkey Imre br., Istvánffy Gyula, Izraelita m. irod. társaság.

Jorga N. (Bukarest).

Kalocsai érseki iroda, Képviselőházi iroda, Kereskedelmi Ministerium, Kereszty István, Kolosy István, Kolozsvári Ellenzék könyvnyomdája, Komárommegyei Múzeum-egyesület, Kovács Sándor, Köteles Mihályné, Központi statisztikai hivatal, Kutschera József.

La chronique de France (Páris), Láng Nándor, Leitgeb Imre.

Magyar aëro-club, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság, Magyar iparművészeti társulat, Magyar Könyvszemle szerkesztősége, Magyar mérnök- és építészegylet, Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága, Magyar numizmatikai társaság, Magyar ornithologiai központ, Magyarországi Kárpát-egyesület, Magyar tudományos Akadémia, Mahler Ede, Márki Sándor, Matica Srpska (Ujvidék), Mährischer Landes-Ausschuss (Brünn), Merwart Karl (Wien), Meteorologiai és földmágnességi intézet, Molnár Eveline, Múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége, Múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa, Münchener Hof- und Staatsbibliothek.

Nagy Ferencz, Nagyvárad Szigligeti társaság, Novák Lajos.

Olasz közoktatásügyi Ministerium, Orsz. állatvédő egyesület, Orsz. magyar gazdasági egyesület, Osztrák kereskedelmi Ministerium, Ödönffy László.

Pálffy Gyula, Pálfi Márton, Pannonhalmi főapát, Pénzügyi Hirlap szerkesztősége, Pettkó Béla, Pollák B., Pottornyay Jenő, Püspöky Grácián.

Raffay Ferencz, Rivista Dalmatica szerkesztősége (Zára), Rothschild'sche Bibliothek (Frankfurt).

Schmall Lajos, Schönherr Gyula, Schweng József, Shiratori K. (Japán), Smithsonian institution (Washington), Statistische Central-Commission (Wien), Szalay Imre, Szalay Károly, Székely Nemzeti Múzeum, Szemere Miklós, Szentimrey Kálmán, Szent-István társulat,

Szilágyvármegye alispáni hivatala, Szilassy Zoltán, id. Szinnyei József, ifj. Szinnyei József.

Téglás Gábor, Temesvár sz. kir. város polgármesteri hivatala, Thallóczy Lajos, Thirring Gusztáv, Török Mihály, Trebonei polgármesteri hivatal, Tribuna szerkesztősége, Trondhjeni tudományos társulat.

Upsalai egyetemi könyvtár.

Vallás- és közoktatásügyi Miniszterium, Venetianer Lajos, Verein für siebenbürgische Landeskunde, Vértesy Arnold, Vörös János.

Walter Gyula, Washingtoni Department of agriculture.

Az ajándékozók száma 147 (1901-ben 158).

Az évi gyarapodás sok nevezetes darabbal gazdagította a Széchényi orsz. könyvtár állagát. Így ez évben iktattatott véglegesen a könyvtár állományába *Dante Divina comediá*-jának rendkívül ritka, 1472. évi jesi-i kiadása, melyet a könyvtár a Nagymélt. Ministerium jóváhagyásával évekkal ezelőtt tervezett de létre nem jött csere czéljaira 9370 koronáért szerzett meg egy müncheni árverésen. Nagybecsű szerzemény *Turóczi Króniká*-jának 1488. évi augsburgi kiadásából egy kifestetlen, tiszta, háriyára nyomtatott példány, melynek vételára 4400 kor. volt. Bár e krónikának augsburgi kiadását ezzel együtt nem kevesebb, mint hat példányban bírja a Múzeum könyvtára, e példányok között nincs kettő, a mi egyező volna; a most szerzett tiszta hártypéldány pedig unikum.

Igen becses a *Delhaes-gyűjtemény*-nek a könyvtárba jutott része, mely ugyan csak 381 kötetből áll, de ezek közt igen értékesek találhatók. Így egy sorozata a XVI—XVIII. századi vívókönyveknek, Ovidius Metamorphosisainak mintegy 40 régi illusztrált kiadása, Terentius comoediáinak első képes kiadása 1493-ból, egy 1609. évi frankfurti Spitzenmusterbuch stb. Sajnos, hogy e gyűjteménynek legértékesebb darabja, egy remek Biblia pauperum, nem a Széchényi orsz. könyvtaré lett, a hova természeténél fogva tartoznék.

Nevezetesebb szerzemények még: Egy Augsburgban nyomtatott, 1486. évi képes *Herbarium* (20 kor.), *Károlyi Gáspár* Bibliájának 1751. bázeli kiadása igen szép debreczeni kötésben (180 kor.); sok nevezetes és igen ritka munka a Folliot-Crenneville gyűjtemény bécsi elárvereztetésekor szerevezve és a magyarországi vend nyelvű irodalom termékeinek ritka teljes sorozata.

A *Régi Magyar Könyvtár* hiányainak pótlása rendkívül

eredményes volt, a mennyiben nemcsak régi magyar könyvek hosszú sorát sikerült véletlen szerencsével megszerezni, de több eddigelé egyetlen példányban ismeretes ritkaságot is. Ime a sorozat:

1. Michael de Hungaria, Evagatorium, é. n. (5 kor.).
2. Eckius, De mundi contemptu. Cracoviae, 1528.
3. Sententiae ex libris pandectarum juris civilis decerptae. Coronae 1539.
4. Mimi Publani Enchiridion Xisti Pythagorici, (1539.).
5. Lucii A. Senecae, De quatuor virtutibus liber unus, 1539.
6. Catonis disticha moralia. 1539.
7. Divi Aurelii Augusti, Haereseon catalogus 1539.
8. Sententiae ex omnibus operibus divi Augustini decerptae 1539. (A Honter-féle brassói nyomda e hat rendkívül becses korai termékével, melyek egy kolligatumban 600 kor. vételáron jutottak a Múzeum tulajdonába, e ritkaságoknak oly gazdag sorozatát bírja a könyvtár, minővel más könyvtár nem dicsekedhetik.)
9. Heltai, Uj testamentum. Kolozsvár, 1562. (Rendkívül szép példány, 260 kor)
10. Rauscher Iliés, A keresztyéni tudománynac főágairól való könyvetske, 1585. (Egyetlen ismert példány, eddigelé ismeretlen mű, 50 kor.)
11. Exequiae principales. Fejérvár, 1624. (10 kor.)
12. Hutter, Az szentírásbeli hitünk ágainak rövid öszve szedése. Csepreg, 1635. (Kolosy István ajándéka.)
13. Comenius, Janua linguae latinae. Lőcse, 1643. (Egyetlen ismert példány, 30 kor.)
14. Kecskeméti János, Prédikációk. Debreczen, 1643. (5 kor.)
15. Czeglédi, Lelki harc. Kassa, 1659. (10 kor.)
16. Bayer, Filum labyrinthi. Kassa, 1663. (8 kor.)
17. Rituale Agriense. 1666.
18. Kräuter-Wein. Zsolna, 1670. (20 kor.)
19. Benyiczky, Magyar rithmusok. Kolozsvár, 1682.
20. Thököly Imre fejedelmi kiáltványa. 1684. (5 kor.)
21. Fasciculus piarum considerationum. Tyrnaviae, 1690.
22. Comenius, Janua linguae latinae. Lőcse, 1693.
23. Dévai, Quies hiberna. Lőcse, é. n.
24. Edmundi Campiani, Rationes decem. Tyrnaviae, 1700 (6 kor.)
25. Calendarium Tyrnaviense ad a. 1709. (21 kor.)

Rohamos emelkedést mutat a könyvtár olvasótermének látogatottsága és a használt könyveknek száma. Az olvasóteremben 21.732 egyén fordult meg (1901-ben 17.822, 1900-ban 15.301), kik kérélapok ellenében 50.865 kötetet használtak (1901-ben 45.274, 1900-ban 39.043 kötetet). E számba a könyv-

tár belső termeiben szakférfiak által használt munkák beletudva nincsenek. A könyvtár helyiségein kívül, kikölesönzés útján 2337 egyén 3683 kötetet használt. Itt is nagymérvű az emelkedés, mert 1901-ben 1969 egyén 2982, 1900-ban pedig 1242 egyén 2206 kötetet kölcsönzött ki.

Ily körülmények között nem csuda, hogy ugyanaz a személyzet, mely a látogató közönség kiszolgálására is hivatott s a mely tavaly óta számban nem növekedett, könyvtárilag nem dolgozhatott fel annyi munkát, mint az előző évben. Egy év alatt 3842 mű osztályoztatott, melyekről 5378 czédula készült. (Az 1901 évi eredmény 5604 mű 6977 czédulával.) Kötés alá 1121 mű adatott 1808 kötetben (1901-ben 869 mű 1129 kötetben).

A köteles nyomdatermékek kezelését végző iroda is elismerésre méltó munkásságot fejtett ki. Egy év alatt az irodába érkezett 2017 nyomtatvány-csomag (1901-ben 1997); az iroda pedig 2438 postai küldeményt (jobbára átvételi elismervényt) továbbított (1901-ben 2493-at); ezekből 709 be nem küldött sajtótermékek reklamálása volt. (1901-ben 941). E reklamálások igen sok esetben eredményre nem vezetvén, a könyvtár 267 esetben kérte fel a közalapítványi kir. ügyigazgatóságot, hogy az 1897. évi XLI. törvényczikk intézkedései ellen vétő nyomdák ellen a peres eljárást indítsa meg.

A kir. járásbíróóságok előtt lefolyt tárgyalások eredményéül a M. Nemz. Múzeum javára a lefolyt év alatt a következő nyomdák marasztaltattak el a törvény által megszabott pénzbüntetésben és megfelelő kártérítésben:

Áldory Manó zsolnai ny.	15.—	Kor.
Alkalay Adolf pozsonyi ny.	20.—	»
Aradi Lajos hódmezővásárhelyi ny. ...	17.69	»
Bagó Alajos budapesti ny.	10.—	»
5. Baksy Barna abaujszántói ny.	8.—	»
Balassagyarmati ny.	6.—	»
Barcianu Aurél aradi ny.	11.17	»
Blau Simon szikszói ny.	13.—	»
Brózsza Ottó budapesti ny.	52.20	»
10. Drotleff Péter nagyszebeni ny.	10.60	»
Fischel Fülöp nagykanizsai ny.	8.—	»
Fleissig Lipót karánsebesi ny.	5.—	»
Forster, Klein és Ludvig miskolci ny.	20.22	»

	Fortuna nyomda Budapestén	12'—	Kor.
15.	Fried S. budapesti ny.	13'—	»
	Fritz Ármin budapesti ny.	20'—	»
	Gombos Ferencz kolozsvári ny.	25'—	»
	Gross Jakab budapesti ny.	4'—	»
	Grún Hermann jászberényi ny.	10'36	»
20.	Grünfeld Vilmos brassói ny.	10'—	»
	Grünstein Mór munkácsi ny.	14'—	»
	Gyulai István aradi ny.	14'40	»
	Haftl Kálmán kishéri ny.	10'—	»
	Harangozó József siklói ny.	13'—	»
25.	Hertz és tsa brassói ny.	10'24	»
	Hoffmann M. L. lugosi ny.	30'—	»
	Horváth Gábor sümegi ny.	5'40	»
	Hönig Józsefné nagyváradi ny.	2'—	»
	Hungária perjámosi ny.	8'96	»
30.	Jóba Elek nyiregyházai ny.	5'20	»
	Jördens testv. segesvári ny.	20'—	»
	Kaczvinszky Zoltán jászberényi ny.	20'—	»
	Kalisch Ignác kiskőrösi ny.	5'36	»
	Kálmán M. és tsa budapesti ny.	10'90	»
35.	Kehrer L. oraviczei ny.	3'—	»
	Klein Ignác budapesti ny.	13'—	»
	Koszánics Miklós pancsovai ny.	3'—	»
	Krausz és Fischer szabadkai ny.	40'—	»
	Kristofek József németpalánkai ny.	6'50	»
40.	Kroó Hugó munkácsi ny.	10'60	»
	Laiszky János esztergomi ny.	12'50	»
	Landesmann B. nagymihályi ny.	11'50	»
	Mayer Sándor váczai ny.	20'—	»
	Milencovits István nagyikikindai ny.	20'—	»
45.	Minerva szászvárosi ny.	11'—	»
	Mizsúr Ádám marczalii ny.	2'20	»
	Muskát Miksa aradi ny.	13'—	»
	Nagyszebeni g. k. egyházm. ny.	10'—	»
	Nánásy István nagybányai ny.	5'—	»
50.	Neumann József makói ny.	1'50	»
	Ottinger Kálmán nagykőrösi ny.	10'12	»
	Pannonia győri ny.	28'92	»
	Pannonia sátoraljaújhegyi ny.	6'30	»
	Plóu Gyula hajdúszoboszlói ny.	5'—	»
55.	Pollacsek Sándor salgótarjáni ny.	5'—	»
	Pozsonyi kath. irod. és ny. r. t.	13'—	»
	Reich Jakab nagyszalontai ny.	11'50	»
	Rosenbaum Miksa paksi ny.	21'50	»

	Rosenthal Márk mohácsi ny.	10.—	Kor.
60.	Rosner Adolf németbogsáni ny.	4'20	»
	Salgó Sándor ujbpesti ny.	2'40	»
	Sima Dávid gyöngyösi ny.	6'40	»
	Simonyi Iván pozsonyi ny.	45.—	»
	Schmidl H. budapesti ny.	4.—	»
65.	Spitzer Jakab sárbogárdi ny.	5.—	»
	Stegmann János szászsebesi ny.	14'50	»
	Steier Izidor lipótszentmiklósi ny. ...	11.—	»
	Straub Ödön zentai ny.	1'50	»
	Székely Simon szabadkai ny.	10.—	»
70.	Teszlik József szakolczai ny.	2'50	»
	Török és Kremszner soproni ny.	31'50	»
	Turócszentszmártoni ny. r. t.	49.—	»
	Vágó Gyula csurgói ny.	25.—	»
	Vágó János zalaegerszegi ny.	5.—	»
75.	Vajda Bálintné szentesi ny.	10'20	»
	Vig Simon pancsovai ny.	2'50	»
	Wachs Pál szolnoki ny.	12'64	»
	Wajdits József nagykanizsai ny.	5'90	»
	Weisz és Sziklai lugosi ny.	25'42	»
80.	Wendt és fia budapesti ny.	4'70	»
	Weszely Antal pécsi ny.	5'40	»
	Wettel és Veronits verseczi ny.	11'50	»
	Wilheim Miksa bécstopolyai ny.	21.—	»
	Wunder Károly oraviczai ny.	5'50	»
85.	Wunder Rudolf zombolyai ny.	5'40	»

Összesen 1082'00 Kor.

II. A *kézirattár* gyarapodása nem öltött nagyobb mérvet. *Ajándék* útján 11 kézirat és 58 irodalmi levél, *vétel* útján 55 kézirat, 622 irodalmi levél, 7 fényképmásolat és *áthelyezés* útján 15 kézirat az évi szaporulat. Az összes növekedés tehát 768 darab (1901-ben 1183). E szaporulatba az 1901. év végén átvett Gyurikovits-gyűjtemény anyaga, melynek rendezése hosszabb időt igényel, még beletudva nincs.

Kéziratok vásárlására 1720 kor. és 80 márka fordított.
Kéziratokat ajándékoztak:

Farnady József, Dr. Heymann kairói orvos, Kereskedelmi Miniszterium, Leszik Károly, Névtelen és Petrovay György.

Az új szerzemények kiváló darabjai: Hat darab régi bőrre írott okmány, melyek az egyiptomi el-fajumi leletből valók. E régi

emlékek, melyeknek kora még megállapítva nincs, Dr. Heymann kairoi orvos ajándékából kerültek a Nemzeti Múzeumba, ki pár évvel ezelőtt két egyiptomi papyrus-töredéket is ajándékozott.

Középkori codexeink száma hárommal szaporodott. Az egyik, egy XV. századi breviárium, a kassai dominikánusok középkori könyvtárának anyagából való; a másik egy orvostudományi kézirat, Viaticus Constantini cum glossa Gerhardi, a XIV. századból, mely minden valószínűség szerint Felső-Magyarországon használatban volt; a harmadik egy XV. századi olasz kereskedőnek, Giacomo da Trentonak számadáskönyve.

Mint történelmi érdekű kézirat kiemelendő a »Discorsi della guerra d'Ungaria et rendita di Giavarino a. 1595« című olasz munka, és egy, az 1849—1867. évekre vonatkozó nyomtatványgyűjtemény, mely Perczel Mór felvilágosító és helyreigazító jegyzeteivel van ellátva.

Ujabb kori irodalmi kéziratok közt kiválóbbak: *Berzeviczy Gergely* »Über das ungarische Militär-System«, *Kovachich Márton* György »Scriptorum rerum Hung. anecdotorum inventarium«, a *Détsői* család albumai, melyekben a magyar ifjak külföldi iskoláztatására számos XVII—XVIII. századi adalék található, *Bolyay Gergelytől* »Bolya völgye és az avval összefüggő falvagnak és azon vidék ős törzsökös családjainak ismertetése«, *Jósika Miklós* »A hat Uderszky leány« című regényéből a III. kötet eredeti kézírata s a Szirmay-levéltárból átvett 15 kötet kézirat, melyekben gazdag művelődéstörténeti anyag található.

Az év folyamán történt legnagyobb gyarapodás a kéziratártat *Torma Károly* irodalmi hagyatékának és levelezésének megszerzése által érte. A gyűjtemény Torma Józseftől és fiától Károlytól eredő kisebb-nagyobb terjedelmű dolgozatokból, jegyzetekből és nagyérdékű levelezésből áll, mely utóbbi gazdag anyagával az utolsó félszázad történeti, irodalmi, régészeti s részben politikai mozgalmaira nézve nagybecsű forrás.

A levelestár ezenkívül Kazinczy Ferencz, Kölcsey Ferencz, Fáy András, Vörösmarty Mihály és Zichy Mihály leveleivel (az utóbbitól 41 darabbal) gazdagodott.

A kéziratártat a lefolyt évben 291 kutató kereste föl, kik 634 kéziratot használtak (1901-ben 245 kutató 1145 darabot használt.)

A végzett munka első sorban az újabb szerzemények rendbeszedését és feldolgozását czélozta. Nagyobb munkát adott a Gyurikovits-féle nagy gyűjtemény, az Egressy- és Torma-féle kiterjedt levelezés rendezése. Ezenkívül megkezdődött az »Irodalmi Levelestár« teljesen új átalakítása, és pedig szakítva a czélszerűtlennek bizonyult évrénddel, a levélírók betürendjét véve alapúl.

III. A *hírlapkönyvtár* gyarapodása: *köteles példányokban* (a törvényben megszabott módon csomagokban és szabálytalanúl egyes számokban küldve) 87901 hírlapszám (1901-ben 75.345 sz.), *ajándék* útján 6466 szám, *vétel* útján 730 szám. Az összes gyarapodás 95.097 hírlapszám (1901-ben 80.786 sz.).

Ajándékozó volt a Nemzeti és Országos Kaszinón kívül, melyek évek óta tizenkét külföldi hírlapot bocsájtanak a Nemz. Múzeum rendelkezésére, a kolozsvári tud. egyetem és Erdélyi Múzeum-egylet könyvtára, mely hírlapanyagának duplumait kiválasztásra felajánlotta. E szíves ajánlat a Nemz. Múzeum részéről hivatalos kiküldetést tett szükségessé, melynek eredményeként több ritka régi ujság került a Nemz. Múzeum gyűjteményébe. Ilyenek pl. Munkások Ujsága 1848. 1—33. sz., Kolozsvári Magyar Futár 1856, Kolozsvári Színházi Közlöny 1859—1860, több 1848/9-es hírlap hiányzó számai és nemzeti múzeumi duplumok kiegészítése.

Vétel útján szereztetett meg, összesen 61 koronáért az Oesterr. Merkur 1793, Népiskola 1872—1875, Egri Egyházmegyei Közlöny 1875, 1883, Jövönk 1878 stb.

A hírlapkönyvtár olvasótermét 2642 olvasó látogatta, kik 6035 hírlapkötetet használtak. Házi használatra pedig 69 egyének 204 hírlapkötet adatott ki. E szerint 2711 egyén 6239 kötetet használt (1901-ben 2967 egyén 6878 kötetet).

A hírlapok köteles példányait a nyomdak nagyrészt még mindig nem az 1897. évi XLI. tvezikkben előirt módon, t. i. havi vagy negyedévi csomagokban, kíséző kimutatásokkal, hanem egyes számonként küldik be, a mi a hírlapkönyvtár munkáját és ellenőrzését szerfölött megnehezíti. E téren minden felvilágosítások és utbaigazítások daczára sincs semmi javulás, mert a lefolyt évben is 19.751 hírlapszám érkezett ily módon (1900-ban 16.473).

A hírlapkönyvtár végzett munkája a következő: czédeláztatott 189 új hírlap 295 évfolyama (1901-ben 141 hírlap 994 évf.);

átnézetett 1331 hírlap 85.786 száma (1901-ben 476 hírlap 42.950 sz.). Kötés alá adatott 734 kötet hírlap; a kötetés költsége 2194.62 koronát vett igénybe (1901-ben 1258.88 kor.).

Az év folyamán az egész hírlapkönyvtár anyaga újra rendeztetett s a nyert területbővítésnek megfelelő új elhelyezést nyert. A külföldi, valamint a hazai oláh és szláv nyelvű, ritkábban használt hírlapok s a nagy napilapok duplumai a hírlapkönyvtár céljaira átengedett és célszerűen bebútorzott raktárszerű helyiségben állították föl.

IV. A *levéltár* gyarapodása *ajándék* útján 143 drb, *vétel* útján 219 drb, *letétemény* útján 1096 drb; együtt 1458 drb. Ezenkívül ideszámítandó még egy családi levéltárnak (Szerdahelyi cs.) háromezer darabnál többre menő anyaga, mely az év végén vétetvén át, állagáról pontos kimutatás nem adható. Ezt tekintetbe véve, a levéltár gyarapodása, ha nem is éri el az 1901. évi 6456 darabot, de nem sokkal marad e mögött.

Ajándékozók a következők:

Barabás Miklós örökösei, Berzsényi Gerő, Bulyovszky Gyula, Bulyovszky Sándor, Czapkay Imre, Delhaes István hagyatéka, Ismeretlen, Kolosy István, Limbeck Béla, Méhes Kálmán, Perlaky Kálmán hagyatéka, Petrovay György, Posta Béla, Püspöky Gráciaán, özv. Schönerer Aladárné, Setéth Endre, Szent-Ivány Gyula, Thurzó Ferencz, Vallás- és közoktatásügyi Miniszterium, Zólyombrézói m. kir. vasgyár.

A levéltár gyarapítására a könyvtár dotációjából 1133 kor. és 43 márka fordítottat.

Az évi szerzemények a Múzeum törzsanyagát a többi közt 50 drb eredeti középkori oklevéllel, 10 czimereslevéllel és nemesi irattal és 68 drb az 1848/9-iki szabadságharcra vonatkozó irattal és nyomtatvánnyal gazdagították.

A nemesi iratok közt nyolcz armális van: 1. II. Ulászlóé 1514-ből Keczer Ferencz részére, 1. Rudolfé 1598-ból Melczer Fülöp részére (XVII. századi másolat), 3. II. Mátyásé 1608-ból Thessényi György részére, 4. II. Mátyásé 1618-ból Kazay János részére, 5. III. Ferdinándé 1650-ből Nehéz másképp Posonyi András részére (Torna vármegye átiratában), 6. III. Ferdinándé 1655-ből Bogovich István részére, 7. III. Károlyé 1730-ból Kozma Lőrincz és Simon részére, 8. Mária Teréziáé 1756-ból Tamposch Ferencz részére.

Az 1848/9-es gyűjtemény darabjai közt kiemelendő a Czapkay József-re vonatkozó négy irat; ezek között van Kossuth Lajosnak Czapkay József részére 1852-ben kiállított bizonyítványa és Lincoln Ábrahámnak, az amerikai Egyesült-Államok elnökének 1865 jan. 20-án kelt eredeti levele. Ez emlékeket, azoknak kegyeletes őrzője, Czapkay Imre, az intézet jubiláris ünnepének hatása alatt adta át a Nemz. Múzeumnak.

A letéteményezett családi levéltárak száma kettővel növekedett. Az egyik a kvassói és brogyáni *Kvassay*-család levéltára, melyet Kvassay Jenő min. tanácsos adott át; a másik az ágcsernyői *Szerdahelyi*-családé, mely néhai Szerdahelyi István végrendekezése következtében jutott a Nemz. Múzeumba. E két levéltárral a családi letétemények száma 55-re emelkedett.

Korábban letéteményezett családi levéltárak anyagának bővítéséhez járultak: gr. Széchényi Béla és gr. Széchényi Aladár, kik a gr. Széchényi nemzetség levéltárát egészítették ki; utóbbi átadta néhai gróf Széchényi Pál földmivelésügyi miniszter 326 darabra menő iratait, melyek külön csoportként helyeztetek el a családi levéltárban. Thallóczy Lajos a gr. Blagaj, Tasner Géza a Koltai Vidos család levéltárát egészítették ki egyes darabokkal.

A levéltár a lefolyt évben 139 kutató kereste föl, kik 33.927 iratot, 32 fényképet és 1 pecsétmásolatot használtak; külső használatra pedig 48 térítvényen 875 irat, 7 fénykép és 24 pecsétmásolat adatott ki. Összesen tehát 187 egyén a levéltár állományából 34.866 darabot használt (1901-ben 201 egyén 21.427 darabot).

A levéltár belső munkásságát a következő adatok mutatják:

A czimeres nemesleveleknek *Áldásy Antal* múzeumi ör által készített leíró katalogusa az 1902. folyamán sajtó alá adatott. A középkori oklevelek czédulázása, a megindítandó regesztázás előmunkálatául az 1432 évig haladt; az 1848/9 évi kiáltványok lajstromozása 1849 július 31-ig kész.

Az új szerzemények feldolgozásán és részletes leltározásán kívül a régebben átvett családi levéltárak közül rendeztetek és felállítottak a következők: 1. A *Szirmay*-család levéltárának három különböző ízben átvett és azóta egyesített anyaga, mely 21.943 darabot (ezek között 127 eredeti középkori oklevelet) foglal magában. 2. A *Melczér* család levéltárának rendezése és lajs-

tromozása befejezést nyert; a 20.169 darabot magában foglaló levéltárról részletes jegyzék készült. 3. A *Szent-Ivány*-család levéltárának lajstromozása befejeztetett; a levéltár állományáról 4935 drb czédula készült. 4. A gr. *Bethlen*-család marosvásárhelyi levéltárának lajstromozatlan része rendeztetett. 5. Ugyiszintén a *Kvassay*-család levéltára, mely összesen 750 drb iratot foglal magában. 6. A br. *Jeszenák*-család levéltára az átvételi jegyzék alapján revizio alá vétetett. Folyamatban van a br. *Balassa*- és *Bánffy*-családok levéltárának rendezése.

A levéltár földszinti helyiségében külön csoportként állítottak föl az 1848/9-iki szabadságharczra és az emigrációra vonatkozó iratok, a Vörös Antal féle gyűjtemény, az olaszországi magyar légió levéltára, Dunyov ezredesnek a légiót érdeklő levelezése, végül Kossuth Lajos hátrahagyott iratai és levelezése, és ide fognak kerülni lajstromozásuk befejezése után az 1848/9-es kiáltványok, szabadságharczi hirdetmények és egyéb falragaszszerű apró nyomtatványok; mi által újabbkori nemzeti történetünk első rangú kútforrásai végtelen gazdag és becses sorozatban fognak a kutatók rendelkezésére állani.

* * *

A könyvtár tisztviselőinek 1902. évi irodalmi és tudományos munkásságát a következő összeállítás mutatja:

Dr. *Fejérpataky László*

osztályigazgató, egyetemi ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő, a M. Tud. Akadémia r. tagja.

1. Monumenta Hungariae Heraldica. Magyar czímeres emlékek. II. füzet, 25 színes melléklettel.

2. A Széchényi orsz. könyvtár multja és jelene. (A M. Nemz. Múzeum alapításának száz éves fordulójakor kiadott emlékkönyvben.)

3. Jelentés az Akadémiai nagyjutalom és a Marczibányi mellékjutalom felől. (Akadémiai Értesítő, 1902. jún.)

4. A német filologusok és tanférfiak strassburgi gyűlése. (A M. Nemz. Múzeum 1901. évi jelentésében.)

5. A Széchényi orsz. könyvtár az 1901. évben. (M. Könyvszemle 1902. 1—II. füz.)

Id. *Szinnyei József*

kir. tanácsos, igazgató ör, a M. T. Akadémia levelező tagja.

1. »Magyar írók élete és munkái« 72—77. füzet. (VIII. kötet, 8., 9. IX. 1—4. füzete Mérey—Nagy összesen 1314 életrajz.)

2. A magyar hirlapirodalom 1901-ben. (A Magyar Könyvszemle 1902. 2. és 3. füzetének melléklete.)
3. A hirlap-könyvtár. (A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene. Bpest, 1902. 49—53. l.)
4. A Magyar Nemzeti Múzeum hirlap-könyvtára. (Ujabb dolgozat. Magyar Könyvszemle, 1902. 347—351. l.)
5. Úr napja Komáromban 1843. jún. 4. Naplójegyzetek. (Komáromi Lapok, 1902. 20. szám.)

Kollányi Ferencz

jaáki apát, múzeumi igazgató-őr, a M. Tud. Akadémia levelező tagja.

1. A nyomtatványok osztálya. (A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene című emlékkönyvben, 15—22. lap.)
3. A Széchényi-országos-könyvtár megalapítása. (Magyar Könyvszemle, 1902. évf. 209—284.)
2. Regesták az olasz levéltárakból. (Kéziratban.)
4. Könyvismertetések, bírálatok különféle folyóiratokban.
5. Szerkesztette a Magyar Könyvszemlét.

Dr. Schönherr Gyula

múzeumi igazgató-őr, egyetemi magántanár, a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének előadó titkára, a M. Tud. Akadémia levelező tagja.

1. A Magyar Nemzeti Múzeum levéltára. (A Magyar Nemzeti Múzeum alapításának száz éves fordulójakor kiadott emlékkönyvben és külön kiadásban.)
2. Magyarország 1301-ben. (Budapesti Szemle, 1902. és külön kiadásban.)
3. Jelentés a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének 1901. évi működéséről. (Budapest, 1902.)
4. A bécsi udvari könyvtár miniatűr-kiállítása. (Magyar Könyvszemle, 1902.)
5. A vidéki könyvtárak 1901-ben. (Magyar Könyvszemle, 1902.)
6. Magyar Minerva. A magyarországi múzeumok és könyvtárak czimkönyve. II. évf. 1901—1902. (Szerkesztés dr. Grün Albert társaságában.)
7. Jankó János. Nekrolog. (Nagybánya és Vidéke, 1902. évf.)
8. Tinódi Sebestyén czimeres nemeslevele. (Turul, 1902.)
9. Jelentés a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság 1902. évi működéséről. (Turul, 1902.)
10. Anjoukori emlékek a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárában. (Kéziratban.)
11. Szerkesztette a Turult és a Magyar Történelmi Életrajzokat.

Horváth Ignác

múzeumi őr.

1. Schriftsteller-Lexikon der Siebenbürger Deutschen. Von Friedrich Schuller. IV. Bd. (Ergänzungsband zu J. Trausch Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-litterarische Denkblätter der Siebenbürger Deutschen.) Nagyszeben, 1902. című munka ismertetése a »Századok« 1902. decemberi füzetében 947—948. l.

2. Folyóiratok jegyzéke 1901. évről. (Melléklet a »Magyar Könyvszemle« 1902. évfolyamához.)

3. Történeti repertorium. (Századok 1902. évfolyamában.)

Kereszty István

múzeumi őr.

1. Könyvtárunk zenei gyűjteménye. (Magyar Könyvszemle, 3—4. füzet.)

2. A magyar jogi szaklapok és folyóiratok bibliographiája. (A Magyar Jogi Lexikonban.)

3. A magyar színházi és zenei lapok és folyóiratok bibliographiája. (A Színészeti Almanach 1902. és a Magyar Művészeti Almanach 1903. évi folyamában.)

4. A magyar kath. hirlapirodalom bibliographiája. (Kézirat.)

5. Prozódiai vitánkhoz.

6. Musiker, Nachwelt, Kränze.

7. A budapesti filharmoniai társulat története 1853—1891. *Német!*

8. Zenei bibliografiánkról. (A Zenevilág 1901—2. II. évf. 7. és 30., III. évf. 6—8. és 10. számaiban.)

9. Bayreuth. (A Zenelap 20. sz.)

10. Ezenkívül fejtegetések, életrajzok, recenziók a Vasárnapi Ujság 4., 18., 22., 42., 44., 51.; a Zenevilág II. évf. 9., 11., 18., 33., 45. és III. évf. 11. számában (u. i. számos francia és német cikk fordítása, az egész operai és külföldi rovat vezetése, nekrológok és apróságok); valamint a Zenelap 1., 2., 4., 9., 16.; a Magyar Zenészek Lapja 2. sz. és Budapesti Zenei Szemle a Magyar Lant legtöbb számában.

Dr. Sebestyén Gyula

múzeumi őr, a M. Néprajzi Társaság főtájkára.

1. Regös-énekek. (Magyar népköltészeti gyűjtemény. Új folyam. IV. kötet kiadta a Kisfaludy-Társaság.)

2. A regösök. (U. o. V. kötet.)

3. Főtájkári jelentés a M. Néprajzi Társaság 1902. évi közgyűlésén. (Ethnographia, 1902. IV. füz.)

4. Középkori kéziratok. (A M. Nemzeti Múzeum multja és jelene című emlékkönyvben.)

5. Több czikk és apróbb közlemény az *Ethnographia* 1902. évi folyamában.
6. Munkácsi Bernáttal szerkesztette az *Ethnographiát*.
7. Rovás és rovásírás. (Előadás a M. Nemzeti Múzeum dísztermében 1902. decz. 13-án.)
8. A M. Nemzeti Múzeum megbízásából gyűjtötte a rovás népi emlékeit.

Dr. Áldásy Antal

múzeumi őr, egyetemi magántanár.

2. A pecsétéről. (A Ráth György által szerkesztett *Iparművészet* könyve cz. munka I. kötetében. Budapest, 1902.)
 2. Az Érky-család czímereslevele 1514-ből. (Turul 1902. évf.)
 3. A gróf Széchényi-család levéltára. (Magyar Könyvszemle 1902. évf.)
 4. Ismertetések és bírálatok a Turul, Századok, Magyar Sion és a Mittheilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschungban.
 5. Czímeres nemeslevelek. (A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene cz. munkában.)
- Sajtó alatt: A Magyar Nemzeti Múzeum czímeres nemesleveleinek leíró katalógusa. — A gróf Zichy okmánytár név- és tárgymutatója. — Alsáni Bálint életrajza.

Dr. Esztegár László

múzeumi őr.

1. Ujkori kéziratok. (A M. Nemz. Múzeum multja és jelene czímű emlékműben.)
2. Lukácsi Kristóf levelei Torma Károlyhoz. (Arménia 1902. évf. IV.)
3. Kisebb ismertetések és egyéb közlemények a Magyar Könyvszemlében és az Egyet. Phil. Közlönyben.
4. Irodalomtörténeti emlékek a M. Nemz. Múzeum kéziratárában. (Felolvasás a M. N. Múzeum dísztermében 1902 november 22-ikén.)

Dr. Melich János

I. oszt. segédőr, egyet. magántanár, a M. T. Akadémia lev. tagja.

1. Magyar Nyelvőr 1902. évi folyamában a) Perelni ige eredete; b) Budenz József emléke; c) Szég, szög szavak eredete; d) Szűszék és hombár.
2. Nyelvtudományi Közlemények 1902. évi folyamából külön kötetként megjelent: Szláv jövevényszavaink. I. köt.: Az ó-bolgár

nyelvemlékek szókincese és a magyar nyelv régi szláv jövevényszavai közti viszony.

3. A Magy. Könyvszemle 1902-diki évfolyamából külön lenyomat: A magyarországi vend (szlovén) nyelvű irodalom bibliográfiája.

4. *Jagič V.* Zur Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache cz. művének ismertetése a »Századok«-ban.

Havran Dániel

I. oszt. segédőr.

Ribay könyvtára. (Magyar Könyvszemle. 1902-ki évfolyam.)

Kováts László

I. oszt. segédőr.

1. Történelmi előadások 17 alkalommal a munkások képzésére alakított orsz. bizottság megbízásából.

2. Kisebb közlemények a Magyar Könyvszemlében, Nemzeti Szövetségben, Századokban és Irodalomtörténeti Közleményekben.

3. Jelentés dunántúli könyv- és levéltári tanulmányutamról. (A Magyar Nemzeti Múzeum évi jelentésében.)

Varjú Elemér

II. oszt. segédőr.

1. A Szalók nemzetség. Budapest, 1902. Franklin-Társulat nyomdája. (Új lenyomat a Turul 1901. évfolyamából.)

2. Régi Magyar Könyvtár. (A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene cz. műben.)

3. Irodalmi emlékek az Árpádok kihaltától a mohácsi vészig. (Történelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon. II. kötet.)

4. Adatok az egri érsekmegyei könyvtár ismertetéséhez. (Magyar Könyvszemle, 1902.)

5. Bernát spalatói érsek kódexe az esztergomi főegyházmegyei könyvtárban. (U. ott.)

6. Hamis Corvin-ösnyomtatvány a székesfehérvári püspöki könyvtárban. (U. ott.)

7. A Turóczy krónika kiadásai és a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött példányai. (U. ott.)

8. Gróf Széchényi Ferencz könyvjelzői. (U. ott.)

9. Egy díszes armális. (Magyar Iparművészet, 1902.)

10. Czímerkönyvek a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában. (Turul. 1902. Három közlemény.)

11. Buda-Felhévíz mezőváros czímerlevele. (U. ott.)

12. Arczképes armális 1619-ből. (U. ott.)
13. Hajnik Imre. Nekrolog. (U. ott.)
14. Könyvismertetések a Magyar Könyvszemlében és a Turulban.
15. Jelentés könyvtártani tanulmányútjáról. (A Magyar Nemzeti Múzeum évi jelentésében.)
16. Szerkesztette a Turul 1902-iki évfolyamát dr. Schönherr Gyulával.
17. Tizenkét előadást tartott az 1902-ik évi könyvtártudományi tanfolyamon.

Dr. *Vértesy Jenő*

II. oszt. segédőr.

1. Adatok Amade László életéhez. (»Irodalomtörténeti Közlemények« 1—4. füzet.)
2. Amade László levelei a Magyar Nemzeti Múzeumban. (»Magyar Könyvszemle« 3—4. füzet.)
3. Heraldikai nyomok az Iliasban. (»Turul« 3. füzet.)
4. »Báthory Zsigmond.« (Költői elbeszélés.) »Magyar Szalon« 5. füzet.)
5. Költemények a »Vasárnapi Ujságban«, a »Magyar Szemlében«, a »Magyarországban« és a »Hazánkban.«

Dr. *Grünn Albert*

múzeumi gyakornok.

1. Magyar Minerva II. évf. (Szerkeszti Schönherr Gyula társaságában.)
2. I. Károly király gyűrűpecsétje. (Turul XX. kötet 2., 3. és 4. füzetében.)
3. Könyvismertetések a Turul XX. kötetében: Pálmay J., Háromszék vármegye nemes családai; Illésy J., A mikófalvi Bekény-család; Irinyi J., Az Irinyi-család levéltára; Numismatikai Közlöny I. évf.; Petri M., Szilágy vármegye monographiája; Horváth S., A lipthói és turóci registrum; Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen III. Bd. U. ott Berzeviczy Edmund nekrológja
4. Gróf Széchényi Ferencz és Kónyi János. (Magyar Könyvszemle X. kötet 3—4. füzetében.)
5. Gróf Széchényi Ferencz és az ujságcezenzura. (U. ott.)
6. Kisebb közlemények az Ethnographia XIII. évfolyamában: Adalék az énekmondók történetéhez, Adalék az áldomásívás történetéhez és Ujabb adat az énekmondók történetéhez.

Dr. Gulyás Pál
múzeumi gyakornok.

1. Id. Péczeli József élete és jellemzése. A budapesti kir. magy. tud. egyetemen pályadíjat nyert mű. Budapest, 1902. Sz. László kny. 8-r. 66 l.
 2. Francia igenevek fordítása. (Magyar Nyelvőr, 1902. 3. sz. 140—143. l.)
 3. Chateaubriand. (Alkotmány. 1902.)
 4. A magyar bibliografiai irodalom repertoriuma. 1901 október — 1902 szeptember. (Magyar Könyvszemle X. köt. 194—197., 524—526. l.)
 5. Könyvismertetések a Magyar Könyvszemlében: *a)* A miskolci ág. ev. egyházközség nyilvános könyvtárának teljes jegyzéke. *b)* Szabó Ervin: A budapesti kereskedelmi és iparkamara könyvtárának katalogusa.
-